

מכתבים טקטיים

א. על „נוסחות קרב“

שלום חיים!

אחרתי להגיב על מכתבך האחרון, אם כי הוא עורר בי דאגה רבה. אתה מחפש נוסחה, ולא נוסחה סתם, אלא — נוסחה כיצד להפעיל כוח צבאי בקרב וכיצד להשיג נצחון על האויב. איני נרתע מנוסחות, אם כי חרד אני, שמא בעקבות הלך המחשבות שב־מכתבך יתפתח אולי טיפוס חדש של קצין, מעין „קצין־רוקח“ המנסה לדלג על השלב של עבודת ה„רופא“.

מאז ומעולם אין תגובתו של קצין אחד, אף באותו צבא עצמו, שנה לתגובתו של קצין שני; כי הגיג־שה היתה ותהיה אינדיבידואלית. ובעצם, כאן יכולתי לסיים את תגובתי — אילו לא ניסית לנמק את ה„נוסחות“ על רקע היסטורי של מלחמת העולם ומל־חמת השחרור שלנו.

לאור השכלול שחל באוריה, בנשק האבטומטי (הקל, הבינוני והכבד); בארטילריה וברקטיות למי־ניהן; לאור העובדה, שפעולות אמפיביות הן עתה ענין של יום־יום — אתה שואל: „כיצד נלחם מחר?“ אלא שמכאן ואילך אתה טועה טעות קשה. אסביר בזה מדוע.

אין אתה יכול ללמוד מהעבר, אלא מספר מצומצם של דברים; שכן אין קרב אחד דומה לקרב שני ואין מלחמה אחת דומה למלחמה שניה. אולם הניתן ללי־מד מהמלחמות הקודמות עובר כחוט השני ב־כ־ל המלחמות. והרי כמה דוגמות: —

אחד מגורמי־היסוד הקובעים בקרב — הוא הפחד שבלב־האיש והרגשת־הבידודות שלו. הניתוח היסודי של כל קרב קובע, שההצלחה בקרב היא ענין של רוח הגייסות.

ה א ר ג ו ן — הוא המקנה את העצמה הדרושה למ־כוננת־הלחימה, וכמו בכל מכונה, יעילות־הביצוע תלויה בטיפול הנכון באותה מכונה; גם הכשרון הארגוני של המפקד מבטיח את הטיפול הנכון בכל חלקי ה„מכונה“ הלוחמת: — דהיינו באנ־שים וביחידות השונות. אלא שבמכונה הטיפול בא מהחורץ — ואילו הארגון הצבאי חייב להיות בנוי כך, שה„טיפול והתחזקה“ מהוים חלק אורגני ופנימי מעצם ישותו. והם, איפוא, המבטיחים את

רמת הרוח, הבטחון העצמי של הגייסות ואוירת הנאמנות־ההדדית בקרבם, שהיא תנאי לשיתוף־פעולה אמיתי ופורה. ללא משמעת אין ארגון.

אין קושי מיוחד לאנשים להלחם ממרחק, קשה הוא להסתער; ובעיקר — תחת אש ולמול התנגדות. במידה שאמצעי הלחימה הם חדישים יותר, כך הקרב מפורז יותר. הכרחי, איפוא, שרוח־הצות תהא מושרשת, כדי לקיים שלמות־מבנה בקרב. רוח־גייסות נאותה ומשמעת, — בהן הערובה לכך.

התפתחות הכוח המוזין מאפשרת לו עתה להלחם בכל סוג־של־קרקע — ומכאן כושר־התמרון, הגדול עתה מאשר במלחמות הקודמות.

לטיבו של החייל, מבחינת־אישיותו, נודעת חשי־בות וחיוניות יתרות, אף לעומת הקרבות שבעבר. אנשים נלחמים היטב כשנכחם דוגמה אישית טובה של קציניהם.

שעה שמתרגשים — יורים באויר. אמת זאת ראה קרומואל באומרו: „שימו מבטחכם בה“ — וכוננו יריותיכם אל שרוכי־הנעל של הללו ו־הרי כמעט אותם דברים עצמם יכול היה לומר גם המפקד בן־זמננו, אולי — תוך שינוי קל בנוסח ובפרטים.

אפשר ואפשר היה, כמובן, להביא עוד דוגמות רבות. אלא, דומה, כי אשר הובא בזה — דיו להר־אות, שאפשר להסיק רק מסקנה אחת, שתוקפה יפה לגבי האדם־הלוחם ב א ש ר ה א, — לאמור: ה ו א, על תכונותיו ובעיותיו, אינו משתנה; ואילו שאר גורמים משתנים — ואין, איפוא, לדעתם מראש. אכן, עקרונות המלחמה אף הם אינם משתנים; אבל אמצעי המלחמה ודאי שמשתנים. לכן נוצ־רים דרכי־לחימה חדשים. על ידי לימוד אמצעי המל־חמה וחידושיהם, ומעל לכל, — בזכות הכרת רוח־ה א ד ם ואפשרויותיו, ניתן לפתח דרכי לחימה חדשים שיהיו נאותים בשבילנו. הנדרש מאמצעי הלחימה הוא, כי יהיה בהם כדי להביא לידי הפיכת גורמי הזמן והמרחב לגורמים שיפעלו לטובתנו, וכדי ליצור לנו מצבי עדיפות כרצוננו; — שכן תנאי זה, וכמה גור־מי־יסוד אחרים, חיוניים הם להשגת הכרעה רצויה. האם שאלת את עצמך כיצד תפעיל את הכיתה,

נת נוסחה מוקפאת, אלא זהו בסיס לניצול האמצעים לאור התנאים המשתנים של הקרב. ומבלי משים הנך נזכר במשפט חשוב שנודמן לך אישם תוך קריאה בספר בעניני מלחמה: „רק מי שיודע את אלה ידע ויוכל בשעת הצורך להשתמש — או לא להשתמש — בהם בהתאם לנתוניו של המיבצע שיער מוד לפניו“.

כידוע סוד ההצלחה של מפקד הוא לדעת כיצד להפעיל ביעילות רבה ככל האפשר את כוח האדם שיעמוד לרשותו; כי כוח האדם הוא אשר יכריע את הכף — להצלחה או לכשלון. וכאן יש להביא בחשבון גם את החזיון של גילויים קיבוציים. הנסיון מראה, שכשרון הסבילות והביצוע של יחידה (כלל, קיבוץ) הוא גדול ללא כל יחס מן הסך-הכולל של כשרון הסבילות והביצוע של הפרטים, שמהם היא מורכבת. אסור לשכוח גורם זה, כי הוא המפריך מיסודה כל אפשרות של התקנת „נוסד חות-קרב“, מוכנות מראש לכל מקרה ומצב.

נצחון-קרב הוא יעודו הסופי של הצבא. האדם — על הלך-מחשבותיו ומידת תקיפות-רוחו בעת הקרב — הוא המכשיר היסודי לקרב. חשוב מכל להבין, שהאדם אמנם הולך לקרב כדי להשיג נצחון, אולם הוא יעשה כל מאמץ כדי להמנע מהלחימה — ועם זאת להשיג את הנצחון. והיות וכך הוא טבע הדברים בכל צבא; ובמצב מלחמה נפגשים, איפוא, זה בזה שני צבאות שבכל אחד מהם פועלת השאיפה הזאת של הלוחם — ושל המפקד — לקנות את הנצחון בדרך קלה ככל האפשר, ולבקש מטרה זו בכל מיני תחבולות — הרי שאי אפשר כלל לקבוע מראש את „הנוסחה“ לצד זה או לצד אחר, כיצד בדיק יהיה עליו לחתור לקראת נצחון, כשממולו כוח יעיל אשר אין בשום אופן לנבא את הגבותיו, תחבור לותיו ופותרונותיו הוא.

לכן, חיים ידידי, תבין מדוע אני דואג. שכן אינך כודד בהשקפותיך אלו, אשר כה נחוץ לפזר את היסוד המדומה להן.

שלך „לוחם“

המחלקה והפלוגה בקרב כי יבוא? כיצד יערכו לקרב? כיצד יעמדו תחת אש — וכיצד יוכשרו לעמוד תחת אש? כיצד לנהוג אנשים תחת האש, אשר יהיו צפויים לה בקרב? כיצד יושפע היחיד בקרב-המפוזר של מחור? כיצד יתחיל הקרב הבא? האם האש היא אמצעי יעיל להשגתה-מחדש של יזמה שאבדה לך בקרב? האם יש בה, לבדה, כדי לגרום לאבדן שליטה — או לזכייה בה מחדש?

לכל השאלות האלו הכרח למצוא תשובה, — אך לא „רצפט“, ובמידה שנראה למישהו — כי אמנם קיימים רצפטים כאלה, והם משיבי-ערצון, והגיזונים בעיניהם — הרי יש בכך משום עדות כי בעל-האמונה הזאת עלולים לחדול להיות אנשי-צבא, ויהפכו למין דוקחים-לעניני-מלחמה.

את הטקטיקה הנכונה אין להשיג ע"י המצאות מניה-וביה. את הראייה הניצחת לנכונותה של טקטיקה נחונה אין להשיג אלא בנוכחות האויב; אולם הכרח הוא ללמוד לפני ההתנגשות באויב. חלק מאמנות המנהיג-הצבאי יש לראות בכך, כי תהיה מושתתת על הידיעה כיצד להביא אנשים לידי נכונות להלחם באויב במלוא מרצם ואונם, תוך התגברות על הפחד ועל רגש „השמרות“.

***

אעמוד על ערך בעיה, אשר יש והיא מופיעה בגלגולים מסולפים, הלא היא סוגית „הצבא החדיש“. באמרנו: „צבא חדיש“ — אין הכונה דוקא לצבא הטוב ביותר, אלא לצבא אשר לו אמצעי הלחימה המקובלים עתה, או אמצעים העולים על אמצעיו הקודמים. אין זאת אומרת, שאמנם אלה הם האמצעים הנכונים והמתאימים ביותר לעתיד, אלא רק שהנה אלה הם אמצעי-לחימה — ולכן דרכי-לחימה — שהנם עתה בגדר מוסכמות. שאיפתנו צריכה להיות: צבא שיהא חדיש מבחינת האמצעים, אולם בנוי כך שיענה לצרכינו גם בתנאי שדה-הקרב של המחר, למען נוכל להתגבר על האויב גם אז. להשגת תכלית כזאת דרושה הפעלת הדמיון הבריאי. הקובע את הניתן להגדשמה. אורחות-הלחימה, שבהם אני מדבר, אינם בבחי-

ב. דרכי הבקרה הטקטית לגבי נשק-מסייע

„סיוע ישיר“ ו„סיוע כללי“. ואילו, החשש שלי הוא, שמא קיבלתם מונחים מצבא אחר מבלי שיתקימו אצלנו התנאים, שהביאחו ל„מונחולוגיה“ זו. אנסה להבהיר את ספקותי. מכל-מקום, כדי שלא תחשוד בי, שנוהה אני אחרי האסכולה של 3 דרכי בקרה-

אפרים שלום!

במכתבך האחרון אתה מנסה להסביר לי את פשרות דרכי-הבקרה הטקטית בתפעול נשק-מסייע, שאתה וחבריך חושבים אותה לפשוטה ביותר. אתה מנסה להכניס תוכן למונחים-הגדרות: „תחת פיקוד“,

טקטית רוצה אני להצהיר מראש, שאני בעד שתי דרכים בלבד של בקרה טקטית: — „תחת פיקוד” ו”בסיוע”.

איני מתנכח על התיאוריה, שיכולה להיות יפה, אלא על המציאות בשדה הקרב, כשמפקד בא לכלל החלטה שעליו להעביר את הבקרה של כלי נשק ליחידות משנה, ועליו להחליט בין „תחת פיקוד” ו”סיוע ישיר”, למשל. לטענתך, שבמקרה של סיוע ישיר מפקד היחידה המסתייעת אינו צריך לדאוג לאספקת תחמושת ליחידה המסייעת סיוע ישיר, אין כל בסיס. הן יודע אתה בדיוק כמוני, שיחידות הנשק המסייע בנויות כך, שממילא הן מבצעות את אספקת תחמושתן בעצמן, גם אם דרך הבקרה הטקטית היא „תחת פיקוד” או „בסיוע ישיר”.

דרך הבקרה הטקטית של סיוע ישיר — אומר אתה — אין בו כדי להוסיף על העומס שעל מפקד היחידה המסתייעת. אפשר שלהלכה אתה צודק, אולם למעשה אין כל הבדל בין שניהם: — כי המפקד שולט ביחידה המסייעת, כמו בכל יחידה שתחת

לויט. קוֹל. ד. מ. חומקין

מערכי הגנה במדרון אחורי

את זה; והבשורה הגיעה דרך ה”צינורות הנאותים” כי גדוד של ה”קולדסטרים גארדס” יתפוש את „לונגסטופ היל” ללא שהיות יתרות, שכן ידרש למשימה אחרת מיד לאחר מכן.

התכנית היתה פשוטה בתכלית. גדוד הקולדסטרים יתפוס את „לונגסטופ היל” אור ל-23 בדצמבר. משימים מלאכתו זו — יוחלף הגדוד בטרם שחר ע”י גדוד מתוך אגד קרב אמריקאי. מיד לאחר זאת יוצעדו ה”קולדסטרים” 20 ק”מ לעבר העורף, על מנת להתקיף עצמם לקראת השתתפות במבצע שנועד לפי התכנית לאחר שילכדו ה”לונגסטופ היל”.

עד כמה שניתן היה לראות בעין ובמידה שהזרו זאת המפות הצרפתיות — היתה גבעת לונגסטופ בליטה מבודדת ותקינה בצורתה, כ-2 מיל ארכה והיא מתרוממת עד לגובה של 800 רגל, כשהיא מופרדת מהרמות שבמערב ע”י אוכף נמוך, ומהרמות שמצפון — ע”י מה שדומה היה למכתש. (ראה תרשים 1). אך מה שלא היה ידוע הוא שלונגסטופ היל היתה למעשה בליטה כפולה: החלק שאותו הראו המפות, ואשר נראה גם מעמדותינו נקרא בשם גיבל-אל-אחמר; אך בסמוך לקצה הצפון

במהלך מסע המלחמה של בעלייה הברית בצפון אפריקה הצרפתית, כשהארמיה הראשונה הבריטית פתחה בניסיון להתקדם קדמות כללית מאלג'יריה אל תוך צפונה של תוניסיה (בשיתוף פעולה עם הקורפוס ה-5 האמריקאי) — נתקל מסע ההתקדמות, לאורך בקעתו של הנהר מדג'ירדה לעבר תוניס הבירה בהתינגדות עיקשת של יחידות גרמניות אשר שוגרו באורח דחוף לתוניסיה ונאחזו בעמדות טקטיות מתאימות בארץ הגבעות אשר מעברי הבקעה. בין הקרבות אשר נתחוללו אז — נודע במיוחד הקרב שהתנהל על „גבעת החניה הארוכה” (בלעז: Long Stop Hill) אשר מצפונה של בקעת מדג'ירדה, — גבעה אשר הערבים קראו גיבל-אל-אחמר („ההרה האדום”). גובהה של הגבעה לא היה אלא 800 רגל בלבד, ומתחילה לא נראה שום דבר מיוחד או חשוב ביותר אשר יציין את „הגבעה”; גבעה זו (או, ביתר דיוק, רכס הגבעות) אשר כדברי בעל הרשימה של להלן, לא היתה אלא „דבשת עליוני שטח האדמה, אשר לכל היותר ניתן לכנותה בליטה בעלת ערך גזרות פעולתו של הרגימנט” — היא אשר נתגלתה כאחד הגורמים שהאטו, ולבסוף סיכלו, את אותו המסע הראשון לעבר תוניס והקנו לגרמנים את היכולת להחזיק מעמד בתוניסיה במשך עוד למעלה מארבעה חודשים.

מ”שהוא במטה הקורפוס, לאחר שבחן מהורהרות את המפה שלפניו, סימן מסגרת סביב „לונגסטופ היל”, הוסיף חץ רחב המורה אל מרכז המסגרת — והפסק ניתן, הגלגלים החלו מסתובבים ומניעים זה